

Bij de lerarenopleidingen van de Universiteit Twente, kennen we drie typen stages.

1. **Schoolpracticum 1 (SP1): een eerste kennismaking met het lerarenberoep, om als student te kunnen ervaren of het werken in het onderwijs bij hem/haar past.**
2. Schoolpracticum 2-MINOR (SP2-MINOR): de afsluitende stage voor minorstudenten, die na goed afronden van een bijpassend bachelorsdiploma een beperkte tweedegraads bevoegdheid oplevert (een bevoegdheid voor alleen vmbo-t en de onderbouw van havo en vwo).
3. Schoolpracticum 2-MASTER (SP2-MASTER): de afsluitende stage voor masterstudenten, die bij goed afronden een bevoegdheid voor het gehele voortgezet onderwijs oplevert.

Voor de begeleiding op de stagewerkplek is de stagiair gekoppeld aan een **vakcoach/werkplekbegeleider**; bij de opleiding volgt de **vakdidacticus/instituutsbegeleider** de stage middels (interview)gesprekken en het mentoraat. De stagiair is verantwoordelijk voor de eigen stage, maar als vakcoach speel je wel een belangrijke rol in de ontwikkeling van een stagiair. De volgende punten beschrijven in chronologische volgorde de relevante begeleidingstaken voor **SP1**; in veel gevallen ben je daar als vakcoach bij betrokken. Voor relevante documenten verwijzen we naar <http://www.utwente.nl/lerarenopleidingen/handleidingen/>

1. ONTVANGST

In veel gevallen is het contact al voor de zomervakantie gelegd en mogelijk is de stagiair al op school ontvangen. Het is voor een stagiair prettig als je (of de schoolopleider) zorgt voor een verdere introductie op school: maak een rondje door de school, stel relevante mensen voor, geef een schoolgids mee, zorg voor andere relevante materialen en vul samen met de stagiair de schoolpracticumovereenkomst en contractformulieren vanuit de school in.

2. EERSTE WEEK SEPTEMBER

In de eerste week van september beginnen de studenten met een intensief programma op de universiteit. Het startprogramma vindt plaats op maandag, dinsdag en donderdag. Op woensdag en vrijdag kan de student naar de stageschool. De studenten krijgen de eerste lessen Onderwijskunde en Vakdidactiek en ze gaan minilessen geven. Studenten verzorgen in de eerste weken van september in totaal drie minilessen aan hun medestudenten om te ervaren hoe het is om voor een groep te staan en alvast hun eigen successen en ontwikkelpunten te benoemen en te evalueren. Vanaf de tweede week hebben studenten alleen college op de donderdag.

3. LESSEN VERZORGEN

Het verzorgen van lessen is een belangrijk onderdeel van de stage. Om het leerproces zo soepel mogelijk te laten verlopen, is het belangrijk om eerst te starten met het geven van deellessen en co-teaching. Door eerst kleinere stukjes les te geven, zoals het uitleggen van een opgave of het verzorgen van een demonstratie, kan de stagiair in een veilige omgeving experimenteren en fouten maken. Het geeft de stagiair de kans om te leren en de vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn voor effectieve uitleg en klassenmanagement. Met deze aanpak kan de stagiair geleidelijk aan doorgroeien naar het geven van volledige lessen. SP1 heeft een omvang van 5 EC (140 uur). Hierin zal de student bij 50 minuten lessen **ongeveer 15 lessen** verzorgen (deellessen tellen als halve lessen). De lestijden variëren per school (40-80 minuten), waarbij de student dan minimaal 17-13 lessen zal verzorgen. Op de school is de student, naast het lesgeven, in principe de hele dag bezig met activiteiten in het kader van zijn/haar oriëntatie. Het zal per student en per school verschillen welke afspraken over aanwezigheid gemaakt worden. **Per week is de student twee of drie dagen (minimaal 3 dagdelen) op de stageschool.** Naast het observeren en verzorgen van lessen kan de student deze tijd ook besteden aan voorbereiding, reflectie op (deel)lessen, het maken van opdrachten (ook voor Onderwijskunde en Vakdidactiek) en het schrijven aan zijn/haar ontwikkelverslag. Voorbeelden van opdrachten zijn: het opnemen van (eigen)lesfragmenten en die analyseren en bespreekbaar maken, het ontwerpen van een toets met correctiemodel en het toepassen van verschillende werkvormen. Plan samen met de student de SP1-lessen. De planning in tabel 1 kan daarbij als voorbeeld dienen. **Idealiter verzorgt de student ook bij andere vakcollega's lessen.** Dit geeft meer flexibiliteit en andere vakcollega's kijken weer anders en geven weer andere feedback, wat zorgt voor een nog rijkere leeromgeving. In de eerste weken kan de student aan de klassen wennen door bij verschillende vakdocenten te ondersteunen, bij het (zelfstandig) werken van leerlingen rondlopen en individuele vragen van leerlingen beantwoorden, en leerlingen bijles geven en/of ondersteunen bij (praktische) activiteiten.

Tabel 1. Voorbeeld planning SP1

Week 1: observeren/ondersteunen	Week 4: 2 deellessen en 1 hele les	Week 7: 3 hele lessen
Week 2: 1 deellessen	Week 5: 2 hele lessen	Week 8: 3 hele lessen
Week 3: 3 deellessen	Week 6: 3 hele lessen	Week 9: uitloop

De gezamenlijke werkwijze

- Voorbereidingsgesprekken: bespreek met de stagiair de lesvoorbereidingen. Een stagiair zal in het begin vooral op zijn eigen handelen gericht zijn en pas daarna naar de leerlingen kijken. Dit proces kun je versnellen door aandacht te besteden aan leeractiviteiten voor leerlingen en de leerprocessen van leerlingen.
- Lesobservaties: je kunt jouw observaties van lessen van de student vastleggen op verschillen manieren: video-opname, met een observatieformulier, of door op te schrijven wat er gebeurt in de tijd. Observatieformulieren zijn te verkrijgen via de student.
- Reflectiegesprekken: deze gesprekken hebben twee doelen: enerzijds leren de studenten te reflecteren en anderzijds helpt de reflectie de studenten specifieke punten in hun lesgeven te verbeteren.

Beide doelen van de reflectie kunnen gecombineerd worden, idealiter door met “leren reflecteren” te beginnen door de stagiair te laten terugkijken op de verzorgde les. Daarna kun je inzoomen op zaken die goed gingen (en dus in het repertoire opgenomen kunnen worden) en aspecten die verbeterd kunnen worden. Het lijkt verstandig om voor de volgende les een of twee aandachtspunten te kiezen om op te focussen; meer dan twee wordt voor een stagiair lastig te overzien.

Vervolg lessen SP2: Voor de vervolgstages is het goed als de student een eigen klas krijgt om een band op te bouwen met de leerlingen en verantwoordelijk te zijn voor de continuïteit van het lesprogramma. Het is echter de vraag of de student alle lessen gedurende 3 of 4 maanden moet geven. Een tussenvorm waarin de vakcoach nog een deel van de lessen geeft, of af en toe in een kort lessegment samenvat of de puntjes op de i zet, kan betere resultaten opleveren. Studenten kunnen ook een lessenserie of hoofdstuk in één klas doen en daarna in een andere klas verdergaan om klasmanagementvaardigheden toe te passen. Het is ook belangrijk dat de student leservaring opdoet in andere klassen om variatie in klasatmosfeer en niveaus te ervaren. Dit kan in de vorm van hele lessen of deellessen, zoals demonstraties of het bespreken van opgaven.

4. INTERVISIE

Wellicht wordt intervisie op school georganiseerd met een groep stagiairs (ook van andere opleidingen). UTstudenten doen hieraan ook mee. Het is goed te weten dat de UT-lerarenopleidingen zelf ook aandacht schenken aan intervisie als onderdeel van het schoolpracticum. Wij merken dat studenten het ook plezierig en leerzaam vinden om in ander verband ervaringen uit te wisselen.

5. BEOORDELING PRAKTIJK

Na de oriëntatie op het beroep van docent in SP1 hebben de student en jij als vakcoach tegen het eind van SP1 een beeld of het docentschap bij de student past. De student en vakcoach vullen vervolgens afzonderlijk het **bekwaamheidsformulier** in (zie handleiding) en jullie bespreken het en noteren de aandachtspunten. Het bekwaamheidsformulier wordt gebruikt om de voortgang op de vier aspecten vakinhoud, pedagogiek & klassenmanagement, vakdidactiek en professionele houding in kaart te brengen. Elk aspect kent een aantal indicatoren. Je vinkt de mate aan waarin deze beheerst worden en geeft een overkoepelende tekstuele toelichting per aspect op de huidige vaardigheden en mate van voortgang. Het is vanzelfsprekend niet erg als nog niet alles voldoende is, aangezien er ook nog een vervolgstage is waarvoor de aandachtspunten die uit deze rubric blijken als startpunt kunnen worden gebruikt. Aan het einde van dit formulier vragen we je als vakcoach (in samenspraak met de schoolopleider) om de aandachtspunten te noteren voor de student om verder te ontwikkelen tot startbekwaam docent. Daarnaast vragen we je ook om een cijfer voor de inzet en ontwikkelingsgerichtheid voor de SP1 periode. Dit cijfer telt voor 25% mee in het eindcijfer voor SP1, het ontwikkelverslag telt voor 75% mee.

Met de minorstudent bespreek je of er al dan niet vertrouwen is dat hij/zij na het afronden van het minorprogramma voldoende startbekwaam kan zijn. Er vindt een lesbezoek plaats in SP2 door de vakdidacticus tenzij de student of de vakcoach dat eerder wil, als er sprake is van wisseling van stageschool (bij masterstudent), als stoppen na SP1 overwogen wordt of als de 15 EC-minorversie wordt gevolgd.

Mocht er op enig moment in de stage iets niet goed lopen, of mochten er zorgen zijn over het goed afronden van de stage, neem dan z.s.m. contact op met de vakdidacticus en/of stagecoördinator.